

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
EU-oikeus ja tietosuoja

Yhteenveto

VN/3063/2020

18.12.2020

Positiivinen luottotietorekisteri - kuulemistilaisuus 18.12.2020

Aika 18.12.2020

Paikka Skype-kokous

Paikalla

Hanna-Mari Kotivuori (pj), OM
Arto Leinonen, VM
Antti Makkonen, VM
Katri Kummoinen, OM
Tia Möller, OM
Business Finland: Anne Kleemola
Danske Bank: Juha Pohjola
DVV: Maisa Gynther
Elinkeinoelämän Keskusliitto EK: Lauri Koskentausta
Etelä-Suomen aluehallintovirasto: Marko Peltonen
Finanssiala ry: Lea Mäntyniemi, Timo Tuominen
Finanssivalvonta: Torsten Groschup, Sanna Atrila
Finnvera Oyj: Riku Mulari
Handelsbanken: Marjo Cederqvist, Victoria Tuuf-Mehtälä
Isännöintiliitto: Tuomas Viljamaa, Reetta Yrttima, Laura Lithenius
Kela: Suvi Onninen, Emmi Lehtonen, Arja Lemmettylä
Keskuskauppakamari: Raisa Harju
Kuluttajavirasto: Paula Hannula, Pirjo Aspinen
Northmill Oy: Ville Kymäläinen

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

OmaSP: Kirsti Heikura

OP: Jussi Mäkelä

POP Pankki: Piia Syrjä, Riikka Vaajamo-Rezaji, Lauri Liukkonen, Matti Hyvönen

Rahoitusvakausvirasto: Fanni Teinilä

Suomen Asiakastieto Oy: Jouni Muhonen, Olle Stäuber, Juuso Jokela

Suomen Asianajajaliitto: Niko Jakobsson

Suomen Pankki: Katja Taipalus, Paavo Miettinen, Elisabeth Flittner, Pasi Hänninen, Mari Nygård

Suomen Perimistöimistöjen liitto: Maija Karskela, Arttu Rautiainen, Jyrki Lindström

Säästöpankkikeskus: Tero Kangas, Timo Flinkman

Takuusäätiö: Minna Backman

TEM: Maiju Mähönen, Liisa Huhtala

Tietosuojavaltuutetun toimisto: Anu Talus, Silja Kantonen

Tilastokeskus: Tarja Hatakka, Tara Junes, Jan Nokkala, Riikka Tupala, Johanna Rantanen, Satu Elho

Ulosottolaitos: Sanna Guttorm

Valtiokonttori: Sanna Pälsi

Verohallinto: Helena Hynynen, Anniina Korhonen, Elena Vigren

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto: Jussi Aaltonen, Tiina Valonen

1. Puheenjohtaja avasi kuulemistilaisuuden ja totesi paikalla olijat.

2. Puheenjohtaja kertoi lyhyesti hankkeen etenemisestä ja toivoi kuultavilta näkemyksiä ennalta lähetetystä luonnoksesta positiivista luottotietorekisteriä koskevaksi lainsäädännöksi. Luonnoksesta käytiin keskustelu luovuttain. Erityisesti keskusteltiin lain tavoitteesta, henkilöllisestä soveltamisalasta, maksuviivetiетоjen tallettamisesta rekisteriin, tietojen ilmoittamista koskevasta velvollisuudesta, perinnässä olevista luotoista, rekisteristä saatavista tiedoista ja rekisterin mahdollisista muista käyttötarkoituksista.

Luvun 1 osalta puheenvuoroissa esitettiin, että ylivelkaantuminen kirjattaisiin lakiin tavoitteeksi. Lisäksi esitettiin, että positiivisen luottotietorekisterin ja negatiivisia tietoja sisältävän luottotietorekisterin välistä suhdetta käsiteltäisiin perusteluissa.

Luvun 2 osalta kuultavat kiinnittivät huomiota erityisesti lain henkilölliseen soveltamisalaan. Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto piti yhdenvertaisuuden näkökulmasta ongelmallisena vaihtoehtoa, jossa tietojen tallettaminen rekisteriin edellyttäisi suomalaista henkilötunnusta. Osa kuultavista katsoi, että ainoa tapa tunnistaa henkilö luotettavasti ja tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla, on suomalainen henkilötunnus, jonka ulkomaalaiset saavat helposti. Tuotiin esille myös, että sellaisia Suomessa asuvia henkilöitä, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta, on hyvin vähän. Nimen ja syntymäajan käyttöä tunnisteena pidettiin tietoturvallisuuden kannalta ongelmallisena.

Kela katsoi, että kaikkien valtion takaamien opintolainojen tulisi näkyä rekisterissä. Takuusäätiö ehdotti, että sosiaaliset luotot lisättäisiin rekisteriin.

Kuultavat kiinnittivät huomiota myös maksuviivetietojen kirjaamiseen rekisteriin ja merkinnän suhteeseen luottotietolain 14 §:n mukaiseen maksuviivetietoon. Todettiin, että PLTR:ssä maksuviivetiedot olisivat ajantasaisia, kun taas luottotietolain mukaan niitä säilytettäisiin laissa säädetyn ajan maksun maksamisen jälkeenkin. Rekistereissä on eroja myös muun muassa sen suhteen, kuka saa tietoja rekisteristä. Osa kuultavista piti tärkeänä maksuviiveiden kirjaamista rekisteriin, mutta osa suhtautui siihen varauksellisesti. Osa kuultavista katsoi, että maksuviive tulisi kirjata rekisteriin yli 30 päivää kestäneistä maksuviiveistä. Velkaa maksetaan tyypillisesti pois uudella velalla ja velkakierre tulisi katkaista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Osa katsoi, ettei rekisteriin tulisi kirjata alle 60 päivää kestäneitä maksuviiveitä, koska lyhyet maksuviiveet voivat olla tahattomia tai johtua teknisistä ongelmista, eivätkä välttämättä kuvasta maksuhalua tai -kykyä. Kuultavat kiinnittivät huomiota myös maksuviivetietojen ilmoittamisen ajankohtaan, jonka osalta toivottiin lakiin täsmällisiä säännöksiä.

Kuultavat kiinnittivät huomiota myös tietojen ilmoitusvelvollisuuteen. Osa kuultavista katsoi, että 2 luvussa käytetty muotoilu ”rekisteriin saa tallettaa tietoja” antaa mielikuvan siitä, ettei tietojen ilmoittaminen rekisteriin olisi kaikilta osin pakollista.

Yrityssaneerausten ja velkajärjestelyiden osalta tuotiin esille, että prosessi jakautuu maksuohjelman vahvistamiseen ja tätä edeltävään menettelyyn

aloittamista koskevaan päätökseen. Esitettiin harkittavaksi myös menettelyn aloittamista koskevan päätöksen kirjaamista rekisteriin.

Luvun 3 osalta kuultavat kiinnittivät huomiota erityisesti perinnässä olevia luottoja koskevien tietojen ilmoittamiseen liittyviin haasteisiin. Luotolla voi olla useampia velallisia, jotka maksavat luottoa eri tavoin. Lisäksi ulosotossa on omia kuluja, jotka vähennetään suoritetuista summista. Tietojen ilmoittaminen luotettavasti konekielisesti voi olla vaikeaa ja tarkkojen summien ilmoittaminen jopa mahdotonta. Lisäksi perinnässä olevista saatavista tulee usein huomautettavaa ja korjattavaa. On myös epäselvää, mitä oikeudellisessa perinnässä olevalla saatavalla tarkoitetaan. Yleensä oikeudellisella perinnällä tarkoitetaan velan vapaaehtoisen maksamisen sijaan pakkoperintää. Osa kuultavista katsoi, että lakiluonnoksen 17§:n mukainen tietojen antamisajankohdan määrittäminen ja nopea ilmoittaminen tuo perintätoimistojen toimeksiantoperintään selkeät säännöt siitä, miten tulee toimia.

Luvun 4 osalta kuultavat kiinnittivät huomiota velvollisuuteen ilmoittaa rekisteriin tietoja sekä oikeuteen saada rekisteristä tietoja. Eräät kuultavat totesivat ehdotuksen menneen parempaan suuntaan kilpailunäkökohtien osalta, mutta katsoivat, että tilanteessa, jossa luotonhakijalla on vain yksi luotto, rekisteristä saatavista tiedoista on laskettavissa luoton hinta melko tarkasti. Tuotiin esille muissa maissa, esimerkiksi Irlannissa, rekisteristä saatavat tiedot, jotka ovat nyt esitettyä laajemmat. Tietojen saaminen on tärkeää käyttötarkoitusten toteutumisen näkökulmasta.

Eräät kuultavat toivoivat, että laissa ei suljettaisi pois luotonantajien mahdollisuutta käyttää rekisteriä asiamiehen kautta. Valmistelussa toivottiin huomioitavan myös tietojen käyttö rekisteröidyn suostumuksella. Myös eläkekertymää koskevan tiedon sisällyttämistä rekisteriin pidettiin hyödyllisenä. Esille tuotiin myös, että on toimijoita, jotka antavat suuriakin luottoja laskulla rahoittamisen myötä ja että tällaisten maksuaikajärjestelyjen osuus kotitalouksien velkaantumisessa on kasvamaan päin.

Osa kuultavista katsoi, että rekisteriä tulisi voida käyttää myös luoton valvontatarkoituksiin ja muutoksiin sekä lyhennysvapaisiin ja maksujärjestelyihin. Esille tuotiin myös EUTI:n ratkaisukäytäntö, joka koskee luottokelpoisuuden arviointivelvollisuutta maksusopimuksia tehtäessä.

Huomiota kiinnitettiin myös viranomaisten tarpeeseen saada tietoa rekisteristä. Tältä osin todettiin, että rekisterin perustamisvaiheessa ei ole mahdollista huomioida kaikkia viranomaistarpeita. Käyttöoikeutta toivottiin esimerkiksi yhdenvertaisuusvaltuutetulle sekä kilpailuoikeudelliseen valvontaan.

Eräät kuultavat toivoivat luotonvälittäjien huomioimista rekisterin käyttäjänä.

3. Puheenjohtaja päätti tilaisuuden.

Lainsäädäntöneuvos

Hanna-Mari Kotivuori

Oikeusministeriö, Demokratia- ja julkisoikeusosasto, EU-oikeus ja tietosuoja, Sähköposti oikeusministerio@om.fi